

پژوهشکده شورای نگهبان

صندوق پستی: ۸۵۷۱۲-۱۵۸۷۶

تلفن: ۰۲۱-۸۸۷۵۰۷۰

نماین: ۰۲۱-۶۰۱۴۸۱۷

www.ccri.ac.ir

nashr-rc.ir

تهران، خیابان بهشتی (۱۵) خیابان سرافراز، کوچه پنجم، پلاک ۱۱

تحلیل موضوعات روز از دیدگاه حقوق عمومی

مجموعه گرسی‌های ترویجی پژوهشکده شورای نگهبان
جلد دوم

ارائه دهندگان: محمدرضا اصغری شورشانی، شهاب اقبال،
محمدشهاب جلیلود، سیدفرید حاج سید جواد، مهدی رجایی،

علیرضا نصراللهی، حمید فعلی

گردآوری و تنظیم: مجید شهیاروند

ناشر: انتشارات پژوهشکده شورای نگهبان

نوبت چاپ: اول - تابستان ۱۴۰۴ شمارهگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۵۰۶۸-۴۲-۱

* این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است *

نشر و تکثیر تمام یا بخشی از اثر به هر شکل،

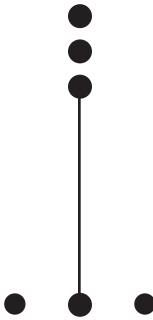
بدون کسب اجازه کتبی از ناشر ممنوع است.

تحلیل موضوعات روز از دیدگاه حقوق عمومی

مجموعه کرسی‌های ترویجی پژوهشکده شورای نگهبان

جلد دوم

سرشناسه: باقری خوزانی، محمدحسن، ۱۳۶۴ -

عنوان و نام پدیدآور تحلیل موضوعات روز از دیدگاه حقوق عمومی: مجموعه کرسی‌های ترویجی پژوهشکده شورای نگهبان / نویسنده محمدحسن باقری خوزانی؛ ارائه‌کنندگان سیدمجتبی حسینی‌پور... [و دیگران].

مشخصات نشر: .. تهران: شورای نگهبان، پژوهشکده شورای نگهبان، ۱۴۰۲ -

شابک: ج: ۵-۸۱-۸۳۷۸-۶۰۰-۱۹۷۸؛ ج: ۱-۴۲-۵۰۶۸-۶۲۲-۹۷۸؛ ۲: ۸-۴۳-۵۰۶۸-۶۲۲-۹۷۸-۳. ج

وضعیت فهرست نویسی: فایا

یادداشت: ارائه‌کنندگان سیدمجتبی حسینی‌پور، حامد نیکونهاد، علی فتاحی زفرقندی، حسین امینی‌پژوه، حمید نظریان.

یادداشت: ج: ۲-۳ (چاپ اول: ۱۴۰۳) (فیبا). یادداشت: کتابنامه.

عنوان دیگر: مجموعه کرسی‌های ترویجی پژوهشکده شورای نگهبان.

موضوع: حقوق عمومی -- ایران، Public law -- Iran، حقوق -- ایران، Law -- Iran

شناسه افزوده: حسینی‌پور، سیدمجتبی، ۱۳۵۱ -

شناسه افزوده: شورای نگهبان، پژوهشکده شورای نگهبان

رده بندی دیویی: ۳۴۹/۵۵

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فایا

رده بندی کنگره: KMH۲۰۰۰

شماره کتابشناسی ملی: ۹۱۸۲۰۹۱

فهرست

مقدمه	۱۳
نشست اول - فرایند نیل به تفسیر صحیح قانون بر مبنای نظریه تفسیر اجتهادی	۱۵
مقدمه	۱۷
نظریه تفسیر اجتهادی	۱۸
مبانی نظام حقوقی	۱۹
پیش فرض ها و مبانی نظری	۱۹
اشتراکات و افتراقات این موضوع با نظریات رقیب	۲۲
۱- دکتر اصغری شورستانی (ارائه دهنده):	۲۷
۱-۱- معرفی رویکردهای تفسیری	۲۷
۱-۲- وجه تمایز منشأگرایی و غیر منشأگرایی	۲۸
۱-۳- مواضع تفسیر	۲۹
۱-۴- تفسیر اجتهادی بر مبنای مبانی نظام حقوقی و اهداف آن	۳۰
۱-۵- گزاره های مهم نظریه تفسیر اجتهادی	۳۰
۱-۶- کشف پاسخ نظام حقوقی در نظریه تفسیر اجتهادی	۳۱
۱-۷- مواضع ورود تفسیر	۳۲

۳۳.....	۸-۱- ارتباط موضوع تفسیر با مبانی و اهداف نظام حقوقی
۳۴.....	۹-۱- توجه به غایت قانون در نظریه تفسیر اجتهادی
۳۵.....	۲- دکتر دیلمی (ناقد):
۳۶.....	۱-۲- معنای نظام و قاعده حقوقی مشخص نیست
۳۶.....	۲-۲- تفسیر نتیجه نظام حقوقی است نه پاسخ نظام حقوقی
۳۷.....	۳-۲- تفسیر اجتهادی نام بامسمایی برای این نظریه نیست
۳۷.....	۴-۲- تعریف دقیقی از مبانی حقوقی ارائه نشد
۳۸.....	۵-۲- با تعریف ارائه شده؛ تفسیر اجتهادی همان تفسیر غایت‌گراست
۳۹.....	۶-۲- تفسیر در محدوده نظام حقوقی مشخص نیست
۴۰.....	۷-۲- در نظریه اجتهادی مفسر مشخص نیست
۴۱.....	۳- دکتر محمد بهادری جهرمی (ناقد):
۴۱.....	۱-۳- در مقام تفسیر حکم منجزی وجود ندارد
۴۲.....	۲-۳- کشف مراد قانونگذار از چه آبشخوری انجام می‌شود؟
۴۲.....	۳-۳- تفسیر نمی‌تواند فقط در اراده شارع و قانونگذار باشد
۴۴.....	۴-۳- تفاوت تفسیر غایت‌گرایانه با تفسیر اجتهادی
۴۴.....	۵-۳- تفسیر در قانون با فقه متفاوت است
۴۵.....	۴- دکتر اصغری (ارائه‌دهنده):
۴۵.....	۱-۴- تفسیر همان کشف پاسخ نظام حقوقی است
۴۹.....	۲-۴- اصالت دادن به مبانی در تفسیر اجتهادی جلوی تشتت آراء را می‌گیرد
۵۱.....	نشست دوم - حقوق ملت در رویه شورای نگهبان
۵۳.....	مقدمه
۵۹.....	۱- آقای اقبال (ارائه‌دهنده):
۵۹.....	۱-۱- پاسداری شورای نگهبان از بند یک اصل سوم قانون اساسی
۶۲.....	۲-۱- ایرادات به تبعیضات ناروا در رویه شورای نگهبان
۶۳.....	۳-۱- مصادیق حقوق ملت
۶۳.....	۲- خانم دکتر مرنندی (ناقد):
۶۴.....	۱-۲- موارد شکلی که مورد اشکال است
۶۵.....	۲-۲- نقد و تحلیل نظرات شورای نگهبان باید به صورت میسوط انجام شود
۶۵.....	۳-۲- مشخص نیست منظور از حقوق ملت، حقوق عینی بوده یا شخصی
۶۶.....	۴-۲- منظور از مبانی نظری مشخص نیست
۶۶.....	۵-۲- مصادیق مطرح شده از حقوق ملت باید به صورت جزئی‌تر بیان شوند
۶۷.....	۶-۲- تعاریف حقوق ملت مشخص نیست

۶۸.....	۳- دکتر کاظمینی (ناقد):
۶۸.....	۱-۳- شورای نگهبان با حضور و نقش مردم گره خورده است.
۶۹.....	۲-۳- مفهوم‌شناسی دقیقی صورت نگرفته است
۷۰.....	۳-۳- تعاریف ما با مبانی که داریم از تعاریف غربی متمایز است
۷۲.....	۳-۴- حقوق ملت نیاز به تبیین مبنای نظری معرفتی دارد
۷۳.....	۳-۵- متن باید نظم خود را داشته باشد
۷۳.....	۴- آقای اقبال (ارائه‌دهنده):
۷۴.....	۱-۴- توضیحاتی در خصوص ایرادات شکلی
۷۵.....	۲-۴- نظرات شورا به صورت ایجابی احصاء شده است
۷۶.....	۳-۴- مبانی نظری همان رویه شورای نگهبان در بررسی مصوبات است
۷۶.....	۴-۴- در این تحقیق به بررسی نظرات شاخص شورا پرداختیم
۷۷.....	۴-۵- موارد مهم مرتبط با تبعیض ذکر شده است
۷۸.....	۴-۶- معناشناسی به گونه‌ای ذکر شده که از حوصله‌ی مخاطب خارج نباشد
۷۹.....	۴-۷- اصولی که شورا به آن توجه بیشتری دارد را اشاره کردیم
۸۰.....	۵- دکتر کاظمینی (ناقد):
۸۳.....	نشست سوم - نظارت بر کیفیت قوانین در رویه شورای نگهبان
۸۵.....	مقدمه
۸۷.....	۱- دکتر جلیلود (ارائه‌دهنده):
۸۷.....	۱-۱- شش ویژگی کیفی قانون
۸۷.....	۱-۲- دو مبنا در نظارت شورای نگهبان در خصوص کیفیت قوانین
۸۸.....	۱-۳- اولین منع نظارت شورای نگهبان بر کیفیت قوانین، اصل قانونی بودن
۸۸.....	۱-۴- منع دوم، اصل عدم صلاحیت
۸۸.....	۱-۵- منع سوم، اصل تفکیک قوا
۸۹.....	۱-۶- اولین مبنای توجیهی نظارت شورای نگهبان، حراست از روح حاکم بر قانون اساسی
۸۹.....	۱-۷- توجیه دوم، شورای نگهبان برای نظارت بر کیفیت قوانین از اصل تلازم استفاده می‌کند
۹۰.....	۱-۸- توجیه سوم، تأمین حقوق و آزادی‌های بنیادین افراد از وظایف شورای نگهبان است
۹۰.....	۱-۹- توجیه چهارم، با نظارت شورای نگهبان بر کیفیت قوانین، حکمرانی خوب محقق می‌شود
۹۰.....	۱-۱۰- توجیه پنجم، نظارت بر کیفیت قوانین منفعت عمومی را به دنبال دارد
۹۱.....	۱-۱۱- توجیه ششم، نظارت بر کیفیت قانون مبتنی بر بند ۴ و ۹ سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری
۹۲.....	۱-۱۲- ویژگی‌های کیفی قوانین و نمونه‌هایی از نظارت بر هنجاریت قوانین در رویه شورای نگهبان
۹۴.....	۱-۱۳- نظارت بر کیفیت قوانین در کشورهای آلمان و فرانسه
۹۴.....	۱-۱۴- نظارت دیگر موارد کیفی قوانین در رویه شورای نگهبان

- ۲- دکتر درویشوند (ناقد): ۹۶
- ۱-۲- نظارت شورای نگهبان بر مصوبات به صورت ماهوی است نه شکلی ۹۶
- ۲-۲- ادعای شورای نگهبان این است که در حدود شرع و قانون اساسی به نظارت قانون می‌پردازد ۹۷
- ۳-۲- ابهام و تذکر شورای نگهبان به مصوبات، برای اعمال نظارت دقیق در آینده است ۱۰۰
- ۴-۲- طبق اصل صلاحیت شورای نگهبان حق ورود به حوزه قانونگذاری و اصلاح آن را ندارد ۱۰۱
- ۵-۲- بررسی مصوبات شوراهای عالی، خارج از صلاحیت شورای نگهبان است ۱۰۲
- ۳- دکتر نیکونهاد (ناقد): ۱۰۲
- ۱-۳- نظارت بر مطلوبیت قانون محدود به شورای نگهبان نیست ۱۰۲
- ۲-۳- شورای نگهبان و دیگر نهادها ورود جدی به کیفیت قوانین داشته‌اند ۱۰۳
- ۳-۳- ورود به حوزه ماهوی نظارت بر کیفیت قوانین، ناچاراً مواردی شکلی را نیز به دنبال دارد ۱۰۴
- ۴-۳- شورای نگهبان برای نظارت بر کیفیت قوانین باید نظرات کارشناسی مصوبه را مطالبه کند ۱۰۶
- ۴- دکتر جلیلود (ارائه‌دهنده): ۱۰۹
- ۱-۴- روح حاکم بر قانون اساسی این اختیار را فراهم کرده که ایرادات شکلی نیز وارد شود ۱۰۹
- ۲-۴- تذکرات در رویه شورای نگهبان به عنوان یک توصیه نبوده است ۱۱۰
- نشست چهارم - فتوای معیار در نظام حقوقی جمهوری اسلامی ایران** ۱۱۱
- مقدمه ۱۱۳
- ۱- حجت الاسلام والمسلمین حاج سیدجوادی (ارائه‌دهنده): ۱۱۵
- ۱-۱- رویکرد کلی حاکم بر موضوع ۱۱۵
- ۲-۱- ارتباط الزام اخلاقی و سیاسی با الزام حقوقی ۱۱۶
- ۳-۱- عرف چه جایگاهی در قانونگذاری دارد ۱۱۸
- ۴-۱- تعذر و تنجز دو بحث اصلی احکام الهی است ۱۱۹
- ۵-۱- الزامات در احکام شرعی از یک سنخ نیست ۱۲۲
- ۶-۱- فتوای معیار در هر حالت قانونگذاری را باید احراز کرد ۱۲۵
- ۷-۱- فتوای معیار در شورای نگهبان ۱۲۶
- ۲- دکتر رجایی (ناقد): ۱۲۷
- ۱-۲- سیر تطور رویکرد شورای نگهبان در فتوای معیار ۱۲۷
- ۲-۲- در فتوای معیار، انطباق موضوعات با موازین شرع را باید در نظر گرفت نه احکام شرعی ۱۳۰
- ۳-۲- بیان احتمالات در خصوص مواجهه با فتوای معیار به خوبی صورت نگرفت ۱۳۱
- ۴-۲- فتوای معیار باید ملاک‌هایی را داشته باشد ۱۳۱
- ۵-۲- ملاک‌های فتوای معیار ۱۳۳

- ۳- دکتر جوان آراسته (ناقد): ۱۳۳
- ۳-۱- تفاوت مواجهه با فتوای معیار از منظر فقهی و حقوقی ۱۳۴
- ۳-۲- با وجود فقه‌های شورای نگهبان نمی‌توان صرفاً فتوای ولی فقیه را معیار دانست ۱۳۷
- ۴- حجت‌الاسلام و المسلمین حاج سید جوادی (ارائه‌دهنده): ۱۳۹
- ۴-۱- فقه ما در ذات خود قانونی بودن را دارد ۱۳۹
- ۴-۲- تقنین در مواردی که الزام حقوقی دارند ولی شرعی را خیر ۱۴۰
- ۴-۳- تقنین در مواردی که الزام شرعی دارند ولی شرعی را خیر ۱۴۱
- ۴-۴- تقنین در مواردی که رخصت شرعی به حساب می‌آیند ۱۴۲
- ۴-۵- در نظر گرفتن شاخص کارایی و سازگاری در منطقه الفراغ بعد از تخییر است ۱۴۳
- ۴-۶- سنجش فتوای معیار از منظر الزام قانون صورت می‌گیرد ۱۴۳
- ۴-۷- جایگاه عرف در نظام حقوقی ما مشخص نیست ۱۴۴
- ۴-۸- فتوای اطمینانی، احتیاط در تقنین، مطابقت تقنین با فتوا و تقنین عرفی ۱۴۵
- ۴-۹- تبعیت از نظرات ولی فقیه به معنای این نیست که فقیه اجتهاد نمی‌کند ۱۴۶
- ۵- دکتر جوان آراسته (ناقد): ۱۴۷

نشست پنجم - نگاه انسانی شرع و قانون اساسی به حقوق بانوان ۱۴۹

مقدمه ۱۵۱

۱- آقای دکتر رجایی (ارائه‌دهنده): ۱۵۴

۱-۱- دغدغه در خصوص حقوق زنان باید به سطح جامعه تسری یابد ۱۵۴

۱-۲- حس نابرابری در جامعه می‌تواند باعث التهاجات اجتماعی شود ۱۵۵

۱-۳- اسلام نگاه متفاوتی را نسبت به حقوق زنان مطرح کرد ۱۵۵

۱-۴- رعایت تلازم تکوین و تشریع در حقوق زنان و مردان امر مهمی است ۱۵۷

۱-۵- مصادیقی از تکالیفی که به عهده زن و مرد است ۱۵۸

۱-۶- عرف جامعه باعث ایجاد تغییراتی در حقوق زنان می‌شود ۱۵۹

۱-۷- قانونگذار اساسی با در نظر گرفتن اصولی به دنبال حمایت بیشتر از بانوان بوده است ۱۵۹

۲- خانم دکتر فقیهی (ناقد): ۱۶۱

۲-۱- حقوق زن را می‌توان خارج از چارچوب نظام حق‌مدار نیز تعریف کرد ۱۶۱

۲-۲- نیاز به تبیین حقوق زنان در جامعه داریم ۱۶۲

۲-۳- استفاده از ظرفیت‌های فقهی مبتنی بر اصل دوم قانون اساسی برای حل مسائل زنان ۱۶۳

۲-۴- با استفاده از ظرفیت‌های فقهی و قانونی باید حقوق زنان را بازنگری کرد ۱۶۳

۲-۵- می‌توان مسائل مربوط به بانوان را با در نظر گرفتن حریم عفاف، حفظ کرد ۱۶۴

۱۶۶	۳- آقای دکتر طباطبایی (ناقد):
۱۶۶	۳-۱- با نگاه توحیدی قطعاً تفاوت‌هایی بین حقوق زن و مرد وجود دارد.....
۱۶۸	۳-۲- آن نظراتی در فقه ما قطعی هستند که در قرآن وجود دارند
۱۶۸	۳-۳- حکمت، پشتوانه احکام اسلامی است
۱۷۰	۳-۴- شناخت نادرست از مفاهیم باعث می‌شود که حقوق افراد مورد خدشه قرار گیرد
۱۷۰	۳-۵- شناخت موضوع، کلید شناخت حکم است
۱۷۱	۳-۶- با توجه به ضرورت، می‌توان تغییراتی در احکام الهی داشت
۱۷۲	۴- دکتر رجایی (ارائه‌دهنده):
۱۷۲	۴-۱- عفاف و حجاب مختص به بانوان نیست
۱۷۲	۴-۲- تفاوت در توانایی‌ها و استعدادهای زن و مرد باعث تفاوت در احکام آن‌ها شده است
۱۷۳	۴-۲- در احکامی که برای زنان و مردان وجود دارد حکمت داریم نه علت
۱۷۴	۴-۳- وزارت زنان مصداق آن ولایتی نیست که عرض و آبروی جامعه را به خطر بیندازد
۱۷۵	۵- سؤال:
۱۷۵	۶- دکتر رجایی (پاسخ سؤال):
۱۷۶	۷- دکتر فقیهی:
۱۷۶	۸- سؤال:
۱۷۶	۹- دکتر فقیهی (پاسخ سؤال):
۱۷۷	نشست ششم - تقریری منشأگرا از معیار حاکم در تشخیص نقض حقوق عامه
۱۷۹	مقدمه
۱۸۲	۱- جناب آقای نصراللهی (ارائه‌دهنده):
۱۸۲	۱-۱- مصادیقی از حقوق عامه در قانون اساسی و قوانین عادی
۱۸۴	۱-۲- نقض حقوق عامه و معیارهای شناسایی آن چیست
۱۸۵	۱-۳- رویکرد حاکم در ارائه بحث
۱۸۶	۱-۴- انواع رویکردهای حقوقی ناظر به حقوق عامه
۱۸۷	۱-۵- خبرگان مجلس بررسی نهایی قانون اساسی، حقوق عامه را همان تحقق عدالت می‌دانستند ...
۱۸۸	۱-۶- در مشروح مذاکرات حقوق عامه در مقابل اجحاف قرار دارد
۱۸۹	۲- خانم دکتر افشاری (ناقد):
۱۸۹	۲-۱- مفهوم دقیق از حقوق عامه وجود ندارد
۱۹۰	۲-۲- معیار حقوق عامه فقط نقض و احیا نیست
۱۹۰	۲-۳- مفهوم حقوق عامه نباید محدود به مشروح مذاکرات مجلس بررسی نهایی قانون اساسی شود ...
۱۹۱	۲-۴- با در نظر گرفتن رویکرد منشأگرا باید وقایع قبل از انقلاب در این خصوص نیز بررسی شود ...
۱۹۱	۲-۵- نمی‌توان معیار حقوق عامه را رفع ظلم و اجرای عدالت دانست

۳- دکتر پیغمبری (ناقد):	۱۹۳
۳-۱- تعریف مفهوم حقوق عامه با نگاه حقوق عمومی وجود ندارد	۱۹۳
۳-۲- با نگاه منشأگرا به حقوق عامه، اصل ۶۱ نیز باید بررسی گردد	۱۹۳
۳-۳- سؤالاتی که به آن‌ها در این حوزه پاسخ داده نشده است	۱۹۴
۳-۴- نقاط قوت بحث ارائه شده	۱۹۵
۳-۵- نقاط ضعف بحث ارائه شده	۱۹۶
۴- خانم دکتر افشاری (ناقد):	۱۹۷
۵- دکتر پیغمبری (ناقد):	۱۹۷
۶- دکتر افشاری (ناقد):	۱۹۸
۷- آقای نصراللهی (ارائه‌دهنده):	۱۹۸
۷-۱- قوه قضائیه مسئول تشخیص نقض حقوق عامه است	۱۹۸
۸- دکتر پیغمبری (ناقد):	۲۰۰
۸-۱- حقوق عامه را با نگاه کدام گرایش حقوق می‌بینیم؟	۲۰۰
۹- آقای نصراللهی (ارائه‌دهنده):	۲۰۰
۹-۱- با توجه به سیالیت حقوق عامه، در هر مورد می‌توان از رویکردهای حقوقی مختلف استفاده کرد	۲۰۱
۱۰- دکتر پیغمبری (ناقد):	۲۰۱
۱۰-۱- ادبیات، اصول، ساختار و ضوابط حاکم بر حقوق عامه اساساً با حقوق خصوصی و حقوق جزا متفاوت است	۲۰۱
۱۱- آقای نصراللهی (ارائه‌دهنده):	۲۰۲
۱۱-۱- اجتهاد تحول‌خواه، راه تشخیص موارد نقض حقوق عامه	۲۰۳
۱۲- خانم دکتر افشاری (ناقد):	۲۰۴
۱۳- آقای نصراللهی (ارائه‌دهنده):	۲۰۵
۱۴- خانم دکتر افشاری (ارائه‌دهنده):	۲۰۵
۱۴-۱- بر روی مصادق حقوق عامه و حالت‌های آن باید کار بیشتری صورت بگیرد	۲۰۵
۱۵- آقای نصراللهی (ارائه‌دهنده):	۲۰۶
۱۵-۱- مقام قضایی باید مصادق نقض حقوق عامه را تشخیص دهد	۲۰۶
۱۵-۲- دلیل عدم ذکر اصل ۶۱ و عدم تفکیک رویکرد فقهی و حقوقی	۲۰۷
نشیست هفتم - نظارت شرعی فقهای شورای نگهبان بر مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی	۲۰۹
مقدمه	۲۱۱
۱- جناب آقای فعلی (ارائه‌دهنده):	۲۱۳
۱-۱- اصل چهارم قانون اساسی، شورای عالی انقلاب فرهنگی را دربر نمی‌گیرد	۲۱۳

۲-۱- مبنای تشکیل شورای عالی انقلاب فرهنگی و حدود صلاحیت آن	۲۱۴
۳-۱- دلایل شمول اصل ۴ بر مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی	۲۱۵
۴-۱- لزوم نظارت پیشینی مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی توسط شورای نگهبان	۲۱۵
۵-۱- نداشتن حق دادخواهی نسبت به مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی، خلاف شرع و قانون اساسی است	۲۱۶
۶-۱- دلایل لزوم نظارت پیشینی شورای نگهبان بر مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی	۲۱۷
۷-۱- پاسخ به چالش فقدان فرصت کافی برای بررسی مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی	۲۱۹
۸-۱- پاسخ به چالش نقض اصول تسریع و استمرار خدمات عمومی	۲۱۹
۹-۱- دیگر چالش‌های اجرایی و ماهوی نسبت به نظارت شورای نگهبان بر مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی	۲۲۰
۲- دکتر واعظی (ناقد):	۲۲۱
۱-۲- بحث در خصوص بعد شرعی مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی، بدون اثبات مبنای آن صورت گرفت	۲۲۱
۳- دکتر درویشوند (ناقد):	۲۲۳
۱-۳- مبنای تأسیس شورای عالی انقلاب فرهنگی	۲۲۳
۱-۳- اگر قائل به نظارت بر شورای عالی انقلاب فرهنگی باشیم، این را می‌توانیم به سایر شوراها نیز تسری دهیم؟	۲۲۴
۲-۳- نظارت اصالتاً پسینی است مگر اینکه قرینه‌ای داشته باشیم	۲۲۵
۳-۳- برخلاف ادعای مطرح شده، مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی حجم قابل توجهی دارد	۲۲۶
۴-۳- شورای عالی انقلاب فرهنگی هم می‌تواند مصوبات خلاف شرع داشته باشد	۲۲۷
۵-۳- نباید مبنای مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی را پیش فرض داشته باشیم	۲۲۸
۴- آقای فعلی (ارائه‌دهنده):	۲۲۹
۱-۴- به دلیل حجم زیاد مطالب، موضوع از جنبه شرعی پرداخت شده	۲۲۹
۲-۴- مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی در حکم قانون هستند	۲۲۹
۳-۴- بر مبنای حکم رهبری، خروج از صلاحیت شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌تواند توسط دیوان عدالت اداری بررسی شود	۲۳۱
۴-۴- مصوبات نباید مغایر با شرع باشند	۲۳۲
۵-۴- برای مشخص شدن نوع مصوبات باید از طریق یک سازوکار بیرونی این کار را انجام داد	۲۳۳
۶-۴- برای نظارت شرعی باید یک ساختار جدیدی شکل بگیرد	۲۳۳
۷-۴- مشکل تعداد زیاد مصوبه‌های شورای عالی انقلاب فرهنگی برای نظارت شورای نگهبان قابل حل است	۲۳۴
۵- دکتر درویشوند (ناقد):	۲۳۶

مقدمه

موضوعات مطرح در حوزه‌ی حقوق عمومی به عنوان شاخه‌ای از علم حقوق که به بیان ضوابط و الزامات نحوه‌ی اعمال حاکمیت و چارچوب‌های قدرت سیاسی می‌پردازد در اثر تحولات و تغییر اقتضائات جامعه نیازمند ارائه‌ی تحلیل‌های دقیق و کارشناسانه مبتنی بر مبانی نظام سیاسی و با راهبرد حل مسائل است. از همین‌رو مطالعه موضوعات گوناگون حوزه‌ی حقوق عمومی و ارائه‌ی تحلیل نسبت به موضوعات چالشی این حوزه و ارائه‌ی تحلیل‌ها و راهکارهای حقوقی جهت حل مسائل کشور، موضوعی ضروری می‌نماید. در این راستا، پژوهشکده‌ی شورای نگهبان به‌عنوان بازوی مشورتی حقوقی شورای نگهبان، علاوه بر ارائه‌ی نظرات مشورتی به شورای نگهبان در خصوص انطباق مصوبات مجلس شورای اسلامی و اساسنامه‌های مصوب دولت با قانون اساسی، به مطالعات نظری، راهبردی و کاربردی در خصوص موضوعات مختلف حقوق عمومی می‌پردازد. این پژوهشکده -که از سال ۱۳۷۶ با عنوان «مرکز تحقیقات شورای نگهبان» تأسیس شد- در این مسیر با استفاده

از نیروهای جوان و مستعد دانشگاهی و حوزوی، موضوعات مختلف مورد نیاز جامعه علمی و موضوعات مرتبط با صلاحیت‌های شورای نگهبان و همچنین نیازهای پژوهشی شورای نگهبان را شناسایی کرده و به‌ترتیب اولویت در دستور کار قرار داد که ثمرات آن در قالب مقالات علمی- پژوهشی، گزارش‌های پژوهشی،^۱ گزارش‌های کارشناسی^۲ و کتاب‌های مختلف به جامعه علمی و شورای نگهبان تقدیم شده است.

در همین راستا و با توجه به ضرورت هم‌اندیشی، بحث و تبادل نظر درباره موضوعات حقوق عمومی، پژوهش‌کده شورای نگهبان با همکاری شورای عالی انقلاب فرهنگی و در چارچوب آیین‌نامه‌های مصوب این نهاد اقدام به طراحی مجموعه کرسی‌های علمی نقد نموده است. مجموعه پیش‌رو، تحقیقات علمی ارائه‌شده در کرسی‌های برگزار شده در سال ۱۴۰۱ می‌باشد که در آن‌ها صاحب‌نظران حوزه‌های گوناگون حقوق عمومی به تبیین نظرات خود پرداخته و این نظرات به‌وسیله اساتید حقوق عمومی مورد نقد قرار گرفته است.

لازم به ذکر است مطالب مطرح‌شده در این نشست‌ها، نظرات حاضران در نشست بوده و لزوماً بیان‌کننده دیدگاه شورای نگهبان و پژوهش‌کده نیست.

۱. جهت دسترسی به گزارش‌های پژوهشی منتشرشده توسط پژوهش‌کده شورای نگهبان به نشانی زیر مراجعه نمایید:

shora-rc.ir

۲. جهت دسترسی به گزارش‌های کارشناسی شورای نگهبان به بخش نظرات مجامع مشورتی در سامانه جامع نظرات شورای نگهبان (معرفی‌شده در پیوست این کتاب) مراجعه نمایید.